

Leren autorijden... een belangrijke stap, ook voor de ouders.

Wanneer jongeren beginnen aan een rijopleiding staan zij op een keerpunt in hun leven. Het behalen van een rijbewijs is immers een belangrijk ritueel in de overgang naar de volwassen wereld. Ook voor de ouders heeft dat zijn gevolgen.

Jonge bestuurders zijn in het eerste jaar na het behalen van het rijbewijs oververtegenwoordigd in de ongevalstatistieken waarbij vooral de weekendnachten als het meest gevaarlijke kunnen beschouwd worden.

Het is dus verstandig en geen overbodige luxe om voor een goede rijopleiding te zorgen die de beginnende bestuurder degelijk voorbereid op een veilige verkeersdeelname. Autorijden is geen aangeboren gave, het moet geleerd worden en gezien de complexiteit van het huidige verkeersgebeuren is dat geen eenvoudige opdracht.

Om op een veilige wijze te kunnen deelnemen aan het verkeer volstaat een minimale basisvaardigheid in het bedienen en beheersen van het voertuig niet meer. Doen zoals vele ouders vroeger deden, na een paar oefeningen op een parkeerterrein de baan op gaan, is dan ook niet langer verantwoord.

Leren autorijden, vereist een gestructureerde opbouw van kennis en vaardigheden gekoppeld aan verkeersinzicht. Dat zijn de bouwstenen van een verantwoord, aangepast, herkenbaar, voorspelbaar en veilig rijgedrag. Het is dan ook meer dan het overwegen waard om een beroep te doen op een professionele rijinstructeur om dit belangrijke proces, **vooral aan de basis**, te sturen en te begeleiden.

Het rijbewijs behalen is de hoofdbetrachting van de elke jongere, maar als ouder die bekommerd is om de veiligheid en het welzijn van zijn kinderen, weet je dat dit een belangrijk gegeven is maar dat er meer vereist is om veilig aan het verkeer te kunnen deelnemen.

Het rijexamen is immers maar een tussenstap die het basisleerproces afsluit. Het complexe “automatiserings-“ en “ervaringsproces” dat moet doorlopen worden om een “veilige” bestuurder te worden begint nu pas.

Statistieken bewijzen het ten overvloede: “het eerste jaar na het behalen van het rijbewijs is de meest risicovolle periode”. Vooral in die periode heeft de beginnende bestuurder nood aan “begeleiding” en daar is voor de ouders een belangrijke taak weggelegd.

Inzicht verkrijgen in de opbouw en de structuur van een goede “rijbegeleiding” is dan ook van essentieel belang. Weten hoe de valkuilen te vermijden en aanpakken die vooral in deze periode voorkomen en vooral weten hoe een veilig en preventief rijgedrag moet worden opgebouwd.

Vaardigheden die betrekking hebben op een veilig rijgedrag zijn belangrijker dan behendigheid in de besturing van het voertuig en het neemt veel meer tijd in beslag om deze complexe vaardigheden te verwerven dan de basisvaardigheden die nodig zijn voor de besturing van het voertuig.

Een periode van “begeleid rijden” inlassen na het beëindigen van de basisrijopleiding en zelfs na het behalen van het rijbewijs is dan ook geen overbodige luxe maar eigenlijk een noodzakelijke tussenstap naar het volledig zelfstandig deelnemen aan het verkeer.

Het “kunnen” van de beginner overschatten

Tijdens de periode van “begeleid rijden” zijn heel wat aanrijdingen het gevolg van het feit dat de begeleider te veel vertrouwen heeft in het kunnen van de beginnende bestuurder en hem laat rijden in situaties die hij nog niet aankan.

Niettegenstaande het lijkt alsof de bestuurder het voertuig en de verkeerssituatie onder controle heeft kan een plotse, soms kleine en minder belangrijke wijziging in het verkeersbeeld voldoende zijn om paniek of een niet verwachte reactie uit te lokken. De professionele rijinstructeur kan door zijn ervaring en met de dubbele bediening makkelijk op dit soort situaties anticiperen, maar als begeleider heb je die mogelijkheid niet. Houd daar rekening mee en bouw geduldig de oefenritten op.

Om te vermijden dat je tijdens de eerste oefenritten, omwille van een te beperkte vaardigheid in het bedienen van het voertuig (stilvallen bij vertrekken, onvoldoende of te fors remmen, stuurproblemen, ...) in de problemen zou komen, is het verstandig om er voor te zorgen dat de beginnende bestuurder, voorafgaand aan het oefenen, een voldoende graad van rijvaardigheid verwerft.

Het is daarbij belangrijk te weten dat elke persoon zijn eigen leerritme of leersnelheid heeft. De ene persoon heeft de bediening en beheersing van het voertuig al sneller onder de knie dan de andere. Het aantal uren rijles om het vereiste beheersingsniveau te bereiken kan dan ook van de ene tot de andere persoon sterk verschillen. Bespreek de vorderingen van de beginnende bestuurder met de rijinstructeur en gun de kandidaat-bestuurder de mogelijkheid om de basis van het autorijden op zijn eigen ritme onder de knie te krijgen.

Waarom is het basis beheersingsniveau zo belangrijk?

Rijden in het verkeer betekent dat men in de eerste plaats aandacht moet besteden aan zijn eigen rijlijn, positie op de rijbaan en snelheid. Daarnaast moet er voldoende aandacht gaan naar het uitvoeren van de daarbij horende handelingen. Dat op zich vraagt van een beginnende bestuurder al een belangrijke mentale inspanning.

Wij zijn echter niet alleen op de baan. Er moet ook nog voldoende aandacht gaan naar de rijlijn, de positie en de snelheid van de andere weggebruikers om daar weer onze eigen rijlijn, positie en snelheid op af te stemmen.

Dat kunnen wij door voortdurend en systematisch de taakprocessen (waarnemen, voorspellen, evalueren, beslissen en handelen) uit te voeren die deel uitmaken van het geheel van de rijtaak. Dat complexe proces verloopt bij geroutineerde bestuurders onbewust en op “geautomatiseerd niveau”. Bovendien verloopt het verwerken van de waargenomen gegevens en het vinden van de bijpassende

oplossing bij ervaren bestuurders sneller omwille van het feit dat er al heel wat “referentiemateriaal” in het “verkeersgeheugen” aanwezig is.

Bij beginnende bestuurders ligt dat anders. Het “verkeersgeheugen” is nog maar in beperkte mate ontwikkeld. Het moet nog aangevuld, opgebouwd en vooral gestructureerd worden. Het resultaat hiervan is dat het complexe verwerkingsproces van de gegevens die verzameld werden nog volledig bewust en stapsgewijs moet doorlopen worden. Dat vergt niet alleen extra aandacht maar ook meer tijd.

Die tijd moeten wij hen gunnen, enerzijds door de oefenritten goed te plannen en niet overhaast te werk te gaan en anderzijds door hen, voorafgaand aan het oefenen, de gelegenheid te bieden om een degelijke gestructureerde professionele basisopleiding voertuigbeheersing, voertuigbediening en vooral verkeersdeelname te volgen.

Hoe meer aandacht opgeëist wordt voor de uitvoering van de basishandelingen voor de besturing van het voertuig hoe minder aandacht beschikbaar blijft voor het verkeersgebeuren. Daardoor kunnen wijzigingen in de verkeerssituatie die een actie vereisen te laat of helemaal niet waargenomen worden of kunnen in het slechtste geval tot paniek of onverwachte reacties leiden waardoor gevaarlijke, soms zelfs kritieke situaties kunnen ontstaan.

Het aanvangsrisico beperken

Naast de leeftijdsspecifieke factoren die te maken hebben met de ontwikkelingsfase waarin jonge beginnende bestuurders verkeren, het gebrek aan bepaalde vaardigheden die noodzakelijk zijn voor het veilig autorijden zoals goed waarnemen, het adequaat kunnen beoordelen van een verkeerssituatie en potentieel gevaar kunnen herkennen, is een gebrek aan “rijervaring” een belangrijke factor die het verhoogde “aanvangsrisico” bepaalt.

Wetenschappelijke studies hebben uitgewezen dat de ongeval betrokkenheid van beginnende bestuurders die meer dan 120 uren of 5.000 à 7.000 km onder begeleiding hebben gereden, tijdens het eerste jaar van de solo rijden (= alleen rijden) met 30 tot 40% daalde.

De effecten van begeleid rijden hangen echter sterk af van de effectiviteit van de basisopleiding (waarvoor een professionele basisopleiding te verkiezen is), het aantal oefenuren, de structuur en de opbouw van de oefenritten, de omstandigheden waaronder geoefend wordt, de variatie in de ritten en vooral van de coaching kwaliteiten van de begeleider.

Trek dus voldoende tijd uit om te oefenen. Respecteer het tempo van de beginnende bestuurder. Oefen onder steeds wisselende omstandigheden, bouw voldoende variatie in de oefenritten en bovenal zorg dat je als begeleider degelijk voorbereid bent op je ondersteunende taak.